

implant destekli overdenture ve klasik tam protezlerin hasta memnuniyeti açısından karşılaştırılması

Comparison of patients' satisfaction with implant-retained overdentures and conventional complete dentures

Ceyda Özçakır Tomruk, DDS, PhD,^a Zeynep Özkurt, DDS, PhD,^b Kemal İnçift, DDS, PhD,^a Ender Kazazo lu, DDS, PhD^b

^aYeditepe Üniversitesi, Di Hekimliği Fakültesi, A ız, Di ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.

^bYeditepe Üniversitesi, Di Hekimliği Fakültesi, Protetik Di Tedavisi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.

Received: 27 February 2012

Accepted: 09 March 2012

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, klasik tam protez ve implant destekli tam protez kullanan hastaların memnuniyetlerini de erlendirmek ve demografik özelliklerin memnuniyet üzerine etkisini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya, 2011 yılında Yeditepe Üniversitesi Di Hekimliği Fakültesi'nde, alt-üst klasik tam protez ve üst klasik-alt implant destekli tam protez uygulanan, 27'si kadın ve 15'i erkek, toplam 42 hasta dahil edildi. Hastalara, sosyodemografik özelliklerini (cinsiyet, ya , ömedenin durumu, ö renim durumu, gelir düzeyi) içeren ve protezlerinin memnuniyetini de erlendiren anket formları dağıtıldı. Cevapların, memnun de ilim/memnunun/çok memnunun ekinde verilmesi istendi. Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında Ki-Kare testi ve Fisher's Exact Ki-Kare testi kullanıldı. Anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde de erlendirildi.

Bulgular: %64,3'ü kadın ve %35,7'si erkek olan toplam 42 hastanın ya ortalaması 62,26 idi. implant destekli protez kullanan lise ve üzeri e itim düzeyindeki hastaların oranının, klasik tam protezler kullananlardan anlamlı ekinde yüksek oldu u görüldü. Bu hastaların temizlenebilirlikten çok memnun olma düzeylerinin ise klasik tam protez kullanan hastalardan yüksek oldu u belirlendi ($p=0,039$). implant destekli protez kullanan hastalar ile klasik tam protez kullanan hastaların estetik, çi neme, konuma, tutuculuk ve rahatlık memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı.

Sonuç: Yapılan çalışmada, demografik faktörlerin her iki protez tipinin memnuniyeti üzerine etkisi olmadığı, yalnızca klasik tam protez hastalarının implant destekli tam protez hastalarına

karşılaştırılması, temizlenebilirlik açısından daha memnun oldu u belirlendi.

ABSTRACT

Objectives: The aims of this study were to evaluate satisfaction of patients used implant-retained overdentures and conventional complete dentures, and to investigate the effect of sociodemographic properties on satisfaction.

Materials and Methods: Forty two patients, 27 female and 15 male, used implant-retained overdentures and conventional complete dentures were included in this study, who attended to University of Yeditepe, Faculty of Dentistry in 2011. A questionnaire was prepared and distributed to evaluate the patient satisfaction levels about their dentures and sociodemographic properties such as age, gender, education, marital and income status. The answers were asked to give as not satisfied, satisfied, very satisfied. Chi-square test and Fisher's Exact Chi-square test were used to analyze the quantitative data. An alpha level of 0.05 was used for all statistical analyses.

Results: The mean age of the 42 patients (64.3% female, 35.7% male) was 62.26. It was observed that patients with higher educational level preferred implant-retained overdentures, compared to conventional complete dentures. In the conventional complete denture group, higher numbers of patients were very satisfied with the cleanability compared to implant-retained overdenture group. ($p=0.039$). There was no statistically significant differences between implant-retained overdentures and conventional complete denture groups with regard to satisfaction level of esthetic, chewing, speech, retention and comfort.

Conclusions: It can be concluded that sociodemographic factors did not affect the satisfaction of different denture types. The patients with conventional complete dentures were more satisfied with the cleanability, compared to implant-retained overdentures.

Zeynep ÖZKURT
Yeditepe Üniversitesi
Di Hekimliği Fakültesi
Protetik Di Tedavisi AD
İstanbul, Türkiye.
Tel: 02163636044-6412
Fax: 02163636211
E-mail: zeynepozkurt@hotmail.com

G R

Tam protezler “tüm dentisyonu ve ili kide olduğu maksilları ya da mandibular yapıları yerine koyan hareketli protezler” olarak tanımlanmaktadır.¹ Di siz kretlerden elde edilen tutuculuk ve destek esas alınarak yapılan klasik tam protezler, uzun yıllar tam di siz hastalarda uygulanan tek tedavi yöntemi idi.^{2,3} Ancak yetersiz tutuculuk ve stabilizasyonun olduğu durumlarda hastalar, beslenme ve konu mada zorluk çekmektedir.⁴ Ayrıca alveolar kemik kaybının devamı, tutuculuk ve stabilite kaybını arttırmaktadır. Tüm bu olumsuzluklar, hastaların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.⁵ arttırmakta ve dolayısıyla beslenme ve yaşam kalitesini yükseltmektedir.^{5,7} implantların varlığının, kemik rezorbsiyonunu azalttığı belirtilmiştir.⁵

Klinik ara tırmalarda, alt çeneye yerleştirilen implantların başarısının %95’ten fazla olduğu ve bu nedenle implant destekli tam protezlerin di siz hastalarda bir tedavi seçeneği olarak değerlendirilmesi gerektiği bildirilmiştir.⁵ Hasta memnuniyeti ise, protezlerin başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Yapılan klinik ara tırmalar, alt çene implant destekli ve üst çene klasik tam protezlerin, alt-üst klasik tam protezlere kıyasla daha memnun edici olduğunu ve yaşam kalitesini arttırdığını göstermiştir.^{8,14}

Bu çalışmanın amacı, alt-üst klasik tam protez ve üst klasik-alt implant destekli

Anahtar Kelimeler: Klasik tam protez, implant destekli overdenture, memnuniyet.

Keywords: Conventional complete dentures, implant-retained overdentures, satisfaction.

tam protez kullanan hastaların memnuniyetlerini karşılaştırmak ve demografik özelliklerin memnuniyet üzerine etkisini incelemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada, 2011 yılında Yeditepe Üniversitesi Di Hekimliği Fakültesi’ne tedavi nedeniyle başvuran ve protetik tedavileri yapılan tam di siz hastalar üzerinde gerçekleştirildi. Alt-üst klasik tam protez ve üst klasik-alt implant destekli tam protez uygulanan ve protezlerini en az 6 ay kullanan hastalar rastgele olarak seçildi. Çalışmaya, yaşları 42 ile 84 arasında değişen 27’si kadın ve 15’i erkek olmak üzere toplam 42 hasta dahil edildi. Hastalar kullandıkları protez tiplerine göre 2 grupta değerlendirildi. Hasta memnuniyeti ile ilgili sorular içeren anket formları oluşturuldu ve bu formlar hastalara dağıtıldı (Resim 1).

1. Yaş:.....
2. Cinsiyet: Kadın Erkek
3. Gelir düzeyi: Düşük (<750 TL) Orta (750-1250 TL) Yüksek (>1250 TL)
4. Medeni Durumu: Evli Bekar
5. Öğrenim Durumu: İlköğretim Lise Üniversite Yüksek Lisans
6. Mevcut protezin tipi: Klasik tam protez İmplant destekli tam protez
7. Mevcut protezlerinizin aşağıdaki özelliklerinden memnun musunuz?

	Memnun değilim	Memnunum	Çok memnunum
Estetik			
Çiğneme			
Konuşma			
Tutuculuk			
Rahatlık			
Temizlenebilirlik			

Resim 1. Hastalara dağıtılan anket formu

Hastalar formları gönüllü olarak kendileri doldurdu.

Formlarda, hastalara sosyodemografik özelliklerini (cinsiyet, ya , medeni durum, öğrenim durumu, gelir düzeyi) ve mevcut protezlere ait memnuniyet durumlarını (estetik, çime, konuşma, tutuculrahatlık ve temizlenebilirlik) de erlendiren sorular soruldu. Cevapların, memnun de ilim/memnunun/çok memnunun ekinde verilmesi istendi.

Çalışmada elde edilen bulgular de erlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS programı (Statistical Package for Social Sciences 15.0) kullanıldı. Çalışma verileri de erlendirilirken niteliksel verilerin karşılaştırılmasında Ki-kare testi ve Fisher's Exact Ki-kare testleri kullanıldı. Anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde de erlendirildi.

BULGULAR

a. Demografik bilgilerin dağılımı

Hastalara ilişkin demografik bilgilerin dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir. 27'si (%64.3) kadın ve 15'i (%35.7) erkek olmak üzere toplam 42 hastadan oluşan ara tırma grubunun ya ortalamasının 62.26 olduğu belirlendi. İmplant destekli veya klasik tam protez kullanımı ile ya , cinsiyet, gelir düzeyi ve medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı ($p>0,05$). İmplant destekli veya klasik tam protez kullanımı ile eğitim düzeyi arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu ($p<0,05$). İmplant uygulamasını tercih eden lise ve üzeri eğitim düzeyindeki hastaların oranının, klasik tam protezleri tercih edenlerden anlamlı şekilde yüksek olduğu görüldü.

Tablo 1. Demografik bilgilere ilişkin de erlendirmeler.

		İmplant Destekli Protez (n=20)	Klasik Tam Protez (n=22)	p
		n (%)	n (%)	
Ya	40-54	4 (%20,0)	5 (%22,7)	0,671
	55-64	9 (%45,0)	7 (%31,8)	
	65 ve üzeri	7 (%35,0)	10 (%45,5)	
Cinsiyet	Kadın	14 (%70,0)	13 (%59,1)	0,461
	Erkek	6 (%30,0)	9 (%40,9)	
Gelir Düzeyi	Düşük	5 (%25,0)	11 (%50,0)	0,220
	Orta	11 (%55,0)	9 (%40,9)	
	Yüksek	4 (%20,0)	2 (%9,1)	
Medeni Durum	Evli	16 (%80,0)	15 (%68,2)	0,384
	Bekar	4 (%20,0)	7 (%31,8)	
Öğrenim Durumu	İlköğretim	11 (%55,0)	19 (%86,4)	0,025*
	Lise ve üzeri	9 (%45,0)	3 (%13,6)	

Ki-kare test kullanıldı

* $p<0,05$.

b. Memnuniyet düzeylerinin da ılımı

implant destekli protez kullanan hastalar ile klasik tam protez kullanan hastaların estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk ve rahatlık memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p>0,05$).

implant destekli protez kullanan hastalar ile klasik tam protez kullanan hastaların protezlerin temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu ($p=0,039$).
implant destekli protez kullanan hastaların

temizlenebilirlikten memnun olma düzeylerinin yüksek; klasik tam protez kullanan hastaların ise çok memnun olma oranlarının yüksek oldu u belirlendi (Tablo 2).

c. Ya a göre memnuniyet düzeylerinin da ılımı

implant destekli ve klasik tam protez kullanan hastalarda; ya a göre estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p>0,05$)(Tablo 3 ve 4).

Tablo 2. implant destekli protez ve total protez hastalarında memnuniyet düzeylerinin de erlendirilmesi.

		implant Destekli Protez (n=20)	Klasik Tam Protez (n=22)	p
		n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	8 (%40,0)	7 (%31,8)	0,580
	Çok memnunum	12 (%60,0)	15 (%68,2)	
Çi neme	Memnun de ilim	2 (%10,0)	0 (%0,0)	0,302
	Memnunum	9 (%45,0)	12 (%54,5)	
	Çok memnunum	9 (%45,0)	10 (%45,5)	
Konu ma	Memnunum	7 (%35,0)	10 (%45,5)	0,491
	Çok memnunum	13 (%65,0)	12 (%54,5)	
Tutuculuk	Memnun de ilim	1 (%5,0)	0 (%0,0)	0,568
	Memnunum	8 (%40,0)	9 (%40,9)	
	Çok memnunum	11 (%55,0)	13 (%59,1)	
Rahatlık	Memnun de ilim	2 (%10,0)	0 (%0,0)	0,312
	Memnunum	7 (%35,0)	9 (%40,9)	
	Çok memnunum	11 (%55,0)	13 (%59,1)	
Temizlenebilirlik	Memnun de ilim	1 (%5,0)	0 (%0,0)	0,039*
	Memnunum	10 (%50,0)	4 (%18,2)	
	Çok memnunum	9 (%45,0)	18 (%81,8)	

Ki-kare test kullanıldı * $p<0,05$

Tablo 3. implant destekli protez hastalarında ya a göre memnuniyet de erlendirilmesi.

implant Destekli Protez (n=20)		Ya			p
		40-54 (n=4)	55-64 (n=9)	65 ve üzeri (n=7)	
		n (%)	n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	0 (%0,0)	4 (%44,4)	4 (%57,1)	0,165
	Çok memnunum	4 (%100,0)	5 (%55,6)	3 (%42,9)	
Çi neme	Memnun de ilim	1 (%25,0)	0 (%0,0)	1 (%14,3)	0,194
	Memnunum	1 (%25,0)	3 (%33,3)	5 (%71,4)	
	Çok memnunum	2 (%50,0)	6 (%66,7)	1 (%14,3)	
Konu ma	Memnunum	1 (%25,0)	4 (%44,4)	2 (%28,6)	0,720
	Çok memnunum	3 (%75,0)	5 (%55,6)	5 (%71,4)	
Tutuculuk	Memnun de ilim	0 (%0,0)	0 (%0,0)	1 (%14,3)	0,645
	Memnunum	2 (%50,0)	3 (%33,3)	3 (%42,9)	
	Çok memnunum	2 (%50,0)	6 (%66,7)	3 (%42,9)	
Rahathk	Memnun de ilim	1 (%25,0)	0 (%0,0)	1 (%14,3)	0,666
	Memnunum	1 (%25,0)	4 (%44,4)	2 (%28,6)	
	Çok memnunum	2 (%50,0)	5 (%55,6)	4 (%57,1)	
Temizlenebilirlik	Memnun de ilim	0 (%0,0)	0 (%0,0)	1 (%14,3)	0,733
	Memnunum	2 (%50,0)	5 (%55,6)	3 (%42,9)	
	Çok memnunum	2 (%50,0)	4 (%44,4)	3 (%42,9)	

Ki-kare test kullanıldı * $p < 0,05$

Tablo 4. Total protez hastalarında ya a göre memnuniyet de erlendirilmesi.

Klasik Tam Protez (n=22)		Ya			p
		40-54 (n=5)	55-64 (n=7)	65 ve üzeri (n=10)	
		n (%)	n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	1 (%20,0)	2 (%28,6)	4 (%40,0)	0,717
	Çok memnunum	4 (%80,0)	5 (%71,4)	6 (%60,0)	
Çi neme	Memnunum	3 (%60,0)	3 (%42,9)	6 (%60,0)	0,754
	Çok memnunum	2 (%40,0)	4 (%57,1)	4 (%40,0)	
Konu ma	Memnunum	1 (%20,0)	4 (%57,1)	5 (%50,0)	0,412
	Çok memnunum	4 (%80,0)	3 (%42,9)	5 (%50,0)	
Tutuculuk	Memnunum	0 (%0,0)	4 (%57,1)	5 (%50,0)	0,102
	Çok memnunum	5 (%100,0)	3 (%42,9)	5 (%50,0)	
Rahathk	Memnunum	2 (%40,0)	2 (%28,6)	5 (%50,0)	0,676
	Çok memnunum	3 (%60,0)	5 (%71,4)	5 (%50,0)	
Temizlenebilirlik	Memnunum	0 (%0,0)	1 (%14,3)	3 (%30,0)	0,346
	Çok memnunum	5 (%100,0)	6 (%85,7)	7 (%70,0)	

Ki-kare test kullanıldı * $p < 0,05$

d. Cinsiyetlere göre memnuniyet düzeylerinin da ılımı

implant destekli ve klasik tam protez kullanan hastalarda; cinsiyetlere

göre estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 5 ve 6).

Tablo 5. implant destekli protez hastalarında cinsiyetlere göre memnuniyet de erlendirilmesi.

implant Destekli Protez (n=20)		Cinsiyet		p
		Kadın (n=14)	Erkek (n=6)	
		n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	5 (%35,7)	3 (%50,0)	0,642
	Çok memnunum	9 (%64,3)	3 (%50,0)	
Çi neme	Memnun de ilim	1 (%7,1)	1 (%16,7)	0,709
	Memnunum	6 (%42,9)	3 (%50,0)	
	Çok memnunum	7 (%50,0)	2 (%33,3)	
Konu ma	Memnunum	4 (%28,6)	3 (%50,0)	0,613
	Çok memnunum	10 (%71,4)	3 (%50,0)	
Tutuculuk	Memnun de ilim	1 (%7,1)	0 (%0,0)	0,711
	Memnunum	5 (%35,7)	3 (%50,0)	
	Çok memnunum	8 (%57,1)	3 (%50,0)	
Rahatlık	Memnun de ilim	1 (%7,1)	1 (%16,7)	0,808
	Memnunum	5 (%35,7)	2 (%33,3)	
	Çok memnunum	8 (%57,1)	3 (%50,0)	
Temizlenebilirlik	Memnun de ilim	1 (%7,1)	0 (%0,0)	0,407
	Memnunum	8 (%57,1)	2 (%33,3)	
	Çok memnunum	5 (%35,7)	4 (%66,7)	

Ki-kare test ve Fisher's exact test kullanıldı * $p<0,05$

Tablo 6. Total protez hastalarında cinsiyetlere göre memnuniyet de erlendirilmesi.

Klasik Tam Protez (n=22)		Cinsiyet		p
		Kadın (n=13)	Erkek (n=9)	
		n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	4 (%30,8)	3 (%33,3)	1,000
	Çok memnunum	9 (%69,2)	6 (%66,7)	
Çi neme	Memnunum	8 (%61,5)	4 (%44,4)	0,666
	Çok memnunum	5 (%38,5)	5 (%55,6)	
Konu ma	Memnunum	6 (%46,2)	4 (%44,4)	1,000
	Çok memnunum	7 (%53,8)	5 (%55,6)	
Tutuculuk	Memnunum	5 (%38,5)	4 (%44,4)	0,779
	Çok memnunum	8 (%61,5)	5 (%55,6)	
Rahatlık	Memnunum	4 (%30,8)	5 (%55,6)	0,245
	Çok memnunum	9 (%69,2)	4 (%44,4)	
Temizlenebilirlik	Memnunum	2 (%15,4)	2 (%22,2)	0,683
	Çok memnunum	11 (%84,6)	7 (%77,8)	

Ki-kare test ve Fisher's exact test kullanıldı *

$p<0,05$

e. Gelir düzeylerine göre memnuniyet düzeylerinin dağılımı

implant destekli ve klasik tam protez kullanan hastalarda; gelir düzeyine göre estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 7 ve 8).

f. E itim düzeyine göre memnuniyet düzeylerinin dağılımı

implant destekli ve klasik tam protez kullanan hastalarda; e itim düzeyine göre estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 9 ve 10).

Tablo 7. implant destekli protez hastalarında gelir düzeyine göre memnuniyet de erlendirilmesi.

implant Destekli Protez (n=20)		Gelir Düzeyi			p
		Dü ük (n=5)	Orta (n=11)	Yüksek (n=4)	
		n (%)	n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	2 (%40,0)	5 (%45,5)	1 (%25,0)	0,774
	Çok memnunum	3 (%60,0)	6 (%54,5)	3 (%75,0)	
Çi neme	Memnun de ilim	1 (%20,0)	1 (%9,1)	0 (%0,0)	0,061
	Memnunum	4 (%80,0)	5 (%45,5)	0 (%0,0)	
	Çok memnunum	0 (%0,0)	5 (%45,5)	4 (%100,0)	
Konu ma	Memnunum	2 (%40,0)	4 (%36,4)	1 (%25,0)	0,887
	Çok memnunum	3 (%60,0)	7 (%63,6)	3 (%75,0)	
Tutuculuk	Memnun de ilim	1 (%20,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0,256
	Memnunum	3 (%60,0)	4 (%36,4)	1 (%25,0)	
	Çok memnunum	1 (%20,0)	7 (%63,6)	3 (%75,0)	
Rahatlık	Memnun de ilim	1 (%20,0)	1 (%9,1)	0 (%0,0)	0,816
	Memnunum	2 (%40,0)	4 (%36,4)	1 (%25,0)	
	Çok memnunum	2 (%40,0)	6 (%54,5)	3 (%75,0)	
Temizlenebilirlik	Memnun de ilim	0 (%0,0)	1 (%9,1)	0 (%0,0)	0,547
	Memnunum	4 (%80,0)	4 (%36,4)	2 (%50,0)	
	Çok memnunum	1 (%20,0)	6 (%54,5)	2 (%50,0)	

Ki-kare test kullanıldı * $p<0,05$

TARTI MA

65 ya üstü bireylerin sayısı son yıllarda artı göstermektedir. Her ne kadar di sizlik durumunun azaldı ı belirlense de, ya lı birey sayısı artmakta oldu u için tam protez kullanımı sabit kalmakta ya da artmaktadır.¹⁵ Literatürde estetik,

konu ma, stabilite, rahatlık ve çi neme kolaylı ı açısından protez memnuniyeti de erlendirilmi tir.^{16,17} Pera ve ark.¹², protez memnuniyet derecesinin yalnızca çi neme fonksiyonuna ba lı olmadı nı bildirmi lerdir. Boretti ve ark.,¹⁸ tam

Tablo 8. Total protez hastalarında gelir düzeyine göre memnuniyet de erlendirilmesi.

Klasik Tam Protez (n=22)		Gelir Düzeyi			p
		Dü ük (n=11)	Orta (n=9)	Yüksek (n=2)	
		n (%)	n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	3 (%27,3)	3 (%33,3)	1 (%50,0)	0,811
	Çok memnunum	8 (%72,7)	6 (%66,7)	1 (%50,0)	
Çi neme	Memnunum	6 (%54,5)	5 (%55,6)	1 (%50,0)	0,990
	Çok memnunum	5 (%45,5)	4 (%44,4)	1 (%50,0)	
Konu ma	Memnunum	3 (%27,3)	6 (%66,7)	1 (%50,0)	0,210
	Çok memnunum	8 (%72,7)	3 (%33,3)	1 (%50,0)	
Tutuculuk	Memnunum	3 (%27,3)	5 (%55,6)	1 (%50,0)	0,425
	Çok memnunum	8 (%72,7)	4 (%44,4)	1 (%50,0)	
Rahatlık	Memnunum	3 (%27,3)	5 (%55,6)	1 (%50,0)	0,425
	Çok memnunum	8 (%72,7)	4 (%44,4)	1 (%50,0)	
Temizlenebilirlik	Memnunum	1 (%9,1)	2 (%22,2)	1 (%50,0)	0,355
	Çok memnunum	10 (%90,9)	7 (%77,8)	1 (%50,0)	

Ki-kare test kullanıldı * $p<0,05$ **Tablo 9.** mplant destekli protez hastalarında ö renim durumuna göre memnuniyet de erlendirilmesi.

mplant Destekli Protez (n=20)		Ö renim Durumu		p
		İköretim (n=11)	Lise ve üzeri (n=9)	
		n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	2 (%18,2)	6 (%66,7)	0,065
	Çok memnunum	9 (%81,8)	3 (%33,3)	
Çi neme	Memnunde ilm	2 (%18,2)	0 (%0,0)	0,360
	Memnunum	5 (%45,5)	4 (%44,4)	
	Çok memnunum	4 (%36,4)	5 (%55,6)	
Konu ma	Memnunum	4 (%36,4)	3 (%33,3)	1,000
	Çok memnunum	7 (%63,6)	6 (%66,7)	
Tutuculuk	Memnunde ilim	1 (%9,1)	0 (%0,0)	0,343
	Memnunum	3 (%27,3)	5 (%55,6)	
	Çok memnunum	7 (%63,6)	4 (%44,4)	
Rahatlık	Memnunde ilim	2 (%18,2)	0 (%0,0)	0,358
	Memnunum	4 (%36,4)	3 (%33,3)	
	Çok memnunum	5 (%45,5)	6 (%66,7)	
Temizlenebilirlik	Memnunde ilim	0 (%0,0)	1 (%11,1)	0,065
	Memnunum	8 (%72,7)	2 (%22,2)	
	Çok memnunum	3 (%27,3)	6 (%66,7)	

Ki-kare test ve Fisher's exact test kullanıldı * $p<0,05$

Tablo 10. Total protez hastalarında ö renim durumuna göre memnuniyet de erlendirilmesi.

Klasik Tam Protez (n=22)		Ö renim Durumu		p
		İk ö retim (n=19)	Lise ve üzeri (n=3)	
		n (%)	n (%)	
Estetik	Memnunum	6 (%31,6)	1 (%33,3)	1,000
	Çok memnunum	13 (%68,4)	2 (%66,7)	
Çi neme	Memnunum	10 (%52,6)	2 (%66,7)	1,000
	Çok memnunum	9 (%47,4)	1 (%33,3)	
Konu ma	Memnunum	7 (%36,8)	3 (%100,0)	0,078
	Çok memnunum	12 (%63,2)	0 (%0,0)	
Tutuculuk	Memnunum	7 (%36,8)	2 (%66,7)	0,544
	Çok memnunum	12 (%63,2)	1 (%33,3)	
Rahatlık	Memnunum	7 (%36,8)	2 (%66,7)	0,544
	Çok memnunum	12 (%63,2)	1 (%33,3)	
Temizlenebilirlik	Memnunum	3 (%15,8)	1 (%33,3)	0,470
	Çok memnunum	16 (%84,2)	2 (%66,7)	

Ki-kare test ve Fisher's exact test kullanıldı * $p < 0,05$

protez hastalarının memnuniyetlerinin esas olarak sosyopsikolojik geçmi lerine ba lı oldu unu belirtmi lerdir. Bergman ve Carlsson¹⁹, hastaların psikolojik durumunun proteze adaptasyon sürecini ve memnuniyeti etkiledi inden, duygusal problemlerin protez kabulünü zorla tırdı ndan ve hatta protezin reddedilmesinden sorumlu oldu undan söz etmi lerdir. Torres ve ark.²⁰ ise, proteze ba lı ya am kalitesinin tamamen ki ilik özelliklerine ba lı olmasa da bu özelliklerin tedavi sonucunu belirleyen bir i aret olabilece ini belirtmi lerdir.

Yapılan çalı malarda di siz hastaların büyük ço unlu unun kullandıkları klasik tam protezlerden memnun oldukları bildirilmi tir.²¹⁻²³ Carlsson ve ark.²⁴, klasik tam protez kullanan hastaların %10-18'inin protezlerinden memnun olmadıklarını belirtmi lerdir. Tam protezlerin memnuniyetinde sadece dental ve protetik faktörler de il, hasta-hekim arası ili ki gibi psikolojik ve kültürel faktörler de etkili olabilmektedir.²⁵

implantın rutin bir tedavi ekli olmasıyla birlikte, klasik tam protezlere ba lı birçok problem ortadan kalkmı tır.²⁶

Hasta memnuniyetinin de erlendirilmesi tedavinin ba arısını sergilemektedir.^{27,28} implant tedavisinde gerekli olan cerrahi i lemler, kontrol altında olmayan diyabet gibi sistemik problemleri olan di siz hastalarda kontraendike olabilir.²⁹ Ayrıca bazı hastalar, implant cerrahisinden korku duydukları için de bu tedaviyi istemeyebilir. implant tedavisinde süreç daha uzundur. Osseointegrasyonun bekleme süresi vakaya göre 2-4 ay arası de i mektedir. Hasta bu süreci herhangi bir protez kullanmadan geçirmek durumunda kalabilir. Bu da, özellikle beslenmenin önemli oldu u ya lı hastalarda beslenmeyi olumsuz yönde etkileyebilir. Bunun dı nda kemik miktarının yetersiz olması ve maliyetin yüksek olması da implant tedavisinin uygulanmasına imkan vermeyebilir.³⁰

Torres ve ark.,²⁰ alt çeneye uygulanan klasik ve implant üstü tam protezleri hasta

memnuniyeti açısından de erlendirdikleri çalı malarında, implant üstü tam protez kullanan hastaların ya am kalitesinin daha az etkilendi ini bulmu lardır. Bununla birlikte, klasik tam protez kullanan hastalarda kadınların daha az memnuniyet gösterdikleri belirlenmi tir. mplant üstü tam protez memnuniyetinde ise cinsiyet farkı gözlenmemi tir. 8 yıldan fazla e itim görenlerin memnuniyeti ise klasik (%22) ve implant üstü (%46) tam protezlerde farklılık göstermektedir. Bizim çalı mamızda, implant destekli ve klasik tam protez kullanan hastalarda; e itim düzeyine göre estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı.

Assunção ve ark.,⁴ yaptıkları literatür derlemesinde, implant üstü tam protez kullanan hastalarda, klasik tam protezlere kıyasla hasta memnuniyetinin ve ya am kalitesinin daha fazla oldu u sonucuna varmı lardır. Doundoulakis ve ark.⁵'nin derlemesinde de yine implant üstü tam protez kullanan hastaların daha memnun olduklarını bildirdi i belirtilmi tir. Allen ve ark.³¹ yaptıkları ara tırmada, implant üstü tam protez kullanan hastaların klasik tam protezlere kıyasla memnuniyet derecelerinde ve ya am kalitelerinde anlamlı bir artı oldu unu tespit etmi lerdir.

Bu çalı mada, implant destekli veya klasik tam protez kullanımı ile ya , cinsiyet, gelir düzeyi ve medeni durum arasında anlamlı bir ili ki bulunmamı tir. mplant veya tam protez kullanımı ile e itim düzeyi arasında ise anlamlı bir ili ki görülmü tür. mplantı tercih eden lise ve üzeri e itim düzeyindeki hastaların oranının, klasik total protez tercih eden hastalardan yüksek oldu u belirlenmi tir. Bu sonuç, e itimli hastaların protezlerinden daha yüksek bir beklenti içinde oldukları ve bu nedenle implant yaptırmı olabilecekleri ekinde yorumlanabilir.

Yaptı ımız çalı mada, implant destekli tam protez kullanan hastalar ile klasik total protez kullanan hastaların protezlerin temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmu tur. mplant destekli tam protez kullanan hastaların temizlenebilirlikten çok memnun olma oranları %45 iken; klasik tam protez kullanan hastaların çok memnun olma oranlarının %81 oldu u görülmü tür. mplant destekli tam protezlerde hem protezin iç yüzeyinde hem de a ız içinde implanta ait komponentler oldu undan, plak ve gıda retansiyonuna e ilimin daha fazla olması ve temizlenebilirlik açısından hastalara zorluk çıkarması bu sonuca neden olmu olabilir.

Cinsiyetin memnuniyet üzerine etkisi ara tırıldı nda, estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik memnuniyet düzeyleri arasında, her iki tip protez kullananlarda da anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Literatürde cinsiyet ve memnuniyet arasında fikir birli ine rastlanmamı tir. Yapılan bir çalı mada, benzer ekilde cinsiyet ile hareketli protezlerin estetik, çi neme ve konu ma memnuniyetleri arasında anlamlı ili ki gözlenmemi tir.³² Gelir ve e itim düzeyinin protez memnuniyeti üzerine etkisi incelendi inde, iki farklı tam protez tipi arasında çi neme, konu ma, tutuculuk, rahatlık ve temizlenebilirlik açısından farklılı a rastlanmamı tir. Her ne kadar e itim düzeyi yüksek hastaların implantı tercih etti i belirlense de, bu faktör memnuniyet derecesini etkilememi tir.

Bu çalı mada, implant destekli tam protez kullanan hastalar ile klasik tam protez kullanan hastaların estetik, çi neme, konu ma, tutuculuk ve rahatlık memnuniyet düzeylerinin benzer oldu u görülmü tür. De erlendirilen hastalar fakültemizin uzman klini inde tedavi görmü oldu undan, klasik tam protez yapımında bütün temel kuralların uygulandı mı ve ba arılı protezler yapıldı mı dü ündürmektedir. Aynı

laboratuarda üretilen ve aynı malzemelerin kullanıldığı protezlerin estetik açıdan benzer memnuniyet olu turması da a irtıcı de ildir.

SONUÇ

Retrograd dolgu uygulamasını kolayla tırdı mı dü ündü ümüz zirkonyum pinlerin farklı materyaller ile birlikte kullanımı ile ortaya çıkabilecek sonuçları de erlendiren çalı maların yapılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. The glossary of prosthodontics, 8th ed. J Prosthet Dent 2005;94(1):68.
2. Thomason JM, Lund JP, Chehade A, et al. Patient satisfaction with mandibular implant overdentures and conventional dentures 6 months after delivery. Int J Prosthodont 2003;16:467-473.
3. Awad MA, Lund JP, Dufresne E, et al. Comparing the efficacy of mandibular implant-retained overdentures and conventional dentures among middle-aged edentulous patients: satisfaction and functional assessment. Int J Prosthodont 2003;16:117-122.
4. Assunção WG, Barão VA, Delben JA, Gomes EA, Tabata LF. A comparison of patient satisfaction between treatment with conventional complete dentures and overdentures in the elderly: a literature review. Gerodontology 2010;27:154-162.
5. Doundoulakis JH, Eckert SE, Lindquist CC, Jeffcoat MK. The implant-supported overdenture as an alternative to the complete mandibular denture. J Am Dent Assoc 2003;134:1455-1458.
6. Boerrigter EM, Stegenga B, Raghoobar GM, et al. Patient satisfaction and chewing ability with implant retained mandibular overdentures: a comparison with new complete dentures with or without preprosthetic surgery. J Oral Maxillofac Surg 1995;53:1167-1173.
7. Awad MA, Locker D, Korner-Bitensky N, et al. Measuring the effect of intra-oral implant rehabilitation on health-related quality of life in a randomized controlled clinical trial. J Dent Res 2000;79:1659-1663.
8. Cibirka RM, Razzoog M, Lang BR. Critical evaluation of patient responses to dental implant therapy. J Prosthet Dent 1997;78:574-581.
9. Clancy JMS, Buchs AU, Ardjmand H. A retrospective analysis of one implant system in an oral surgery practice. Phase I: patient satisfaction. J Prosthet Dent 1991;65:265-271.
10. Grogone A, Lancaster D, Finger I. Dental implants: a survey of patients' attitudes. J Prosthet Dent 1989;62:573-576.
11. Harle TJ, Anderson JD. Patient satisfaction with implant-supported prostheses. Int J Prosthodont 1993;6:153-162.
12. Pera P, Bassi F, Schierano G, et al. Implant anchored complete mandibular denture: evaluation of masticatory efficiency, oral function and degree of satisfaction. J Oral Rehabil 1998;25:462-467.
13. Kent G, Johns R. A controlled longitudinal study on the psychological effects of osseointegrated dental implants. Int J Oral Maxillofac Implants 1991;6:470-474.
14. Kiyak A, Beach B, Worthington P, et al. The psychological impact of osseointegrated dental implants. Int J Oral Maxillofac Implants 1990;5:61-69.
15. Douglas CW. Prosthodontics. Clinical practice-delivery of services. Review of the literatures. J Prosthet Dent 1990;64:275-283.

16. Hamlet S, Stone M, Mc Carty T. Conditioning prostheses viewed from the standpoint of speech adaptation. *J Prosthet Dent* 1978;40:60-66.
17. Müller F, Hasse-Sander I. Experimental studies of adaptation to complete dentures related to ageing. *Gerodontology* 1993;10:23-27.
18. Boretti G, Bickel M, Geering AH. A review of masticatory ability and efficiency. *J Prosthet Dent* 1995;74:400-403.
19. Bergman B, Carlsson GE. Review of 54 complete denture wearers. Patients' opinions 1 year after treatment. *Acta Odontol Scand* 1972;30:399-414.
20. Torres BL, Costa FO, Modena CM, Cota LO, Côrtes MI, Seraidarian PI. Association between personality traits and quality of life in patients treated with conventional mandibular dentures or implant-supported overdentures. *J Oral Rehabil* 2011;38:454-461.
21. Berg E. Acceptance of full dentures. Review. *Int Dent J* 1993;43(Suppl 1):299-306.
22. Johansson A, Unell L, Johansson A-K, Carlsson GE. A 10-year longitudinal study of self assessed chewing ability and dental status in 50-year-old subjects. *Int J Prosthodont* 2007;20:643-645.
23. Bellini D, Dos Santos MB, De Paula Prisco Da Cunha V, Marchini L. Patients' expectations and satisfaction of complete denture therapy and correlation with locus of control. *J Oral Rehabil* 2009;36:682-686.
24. Carlsson GE, Otterland A, Wennstrom A. Patient factors in appreciation of complete denture. *J Prosthet Dent* 1967;17:322-328.
25. Carlsson GE, Omar R. The future of complete dentures in oral rehabilitation. A critical review. *J Oral Rehabil* 2010;37:143-156.
26. Narhi TO, Hevinga M, Voorsmit RA, Kalk W. Maxillary overdentures retained by splinted and unsplinted implants: a retrospective study. *Int J Oral Maxillofac Implants* 2001;16:259-266.
27. Geertman ME, Boerrigter EM, Van Waas MA, Van Oort RP. Clinical aspects of a multi-center clinical trial of implant retained mandibular overdentures in patients with severely resorbed mandibles. *J Prosthet Dent* 1996;75:194-204.
28. Meijer HJ, Raghoobar GM, Hof VMA. Comparison of implant-retained mandibular overdentures and conventional complete dentures: a 10-year prospective study of clinical aspects and patient satisfaction. *Int J Oral Maxillofac Implants* 2003;18:879-885.
29. Sclar AG. Strategies for management of single-tooth extraction sites in aesthetic implant therapy. *J Oral Maxillofac Surg* 2004;62:90-105.
30. Özkurt Z, Kazazolu E. Treatment modalities of single-tooth missing in a Turkish subpopulation: Implant, fixed partial denture or no restoration. *J Dent Sci.* 2010;5:183-188.
31. Allen PF, McMillan AS. A longitudinal study of quality of life outcomes in older adults requesting implant prostheses and complete removable dentures. *Clin Oral Implants Res.* 2003;14:173-179.
32. Ozdemir AK, Turgut M, Polat T. Demografik faktörlerin hareketli protez memnuniyetine etkisi. *Cumhuriyet Üni Di Hek Fak Derg* 2002;6:115-119.